

បង្គុកូល

Bangsokol: A Requiem for Cambodia

Music composed by Him Sophy
Libretto compiled and translated by Trent Walker

The libretto for *Bangsokol: A Requiem for Cambodia* follows the Western classical tradition of putting liturgical texts for the dead to music. Unlike the received European convention of using the Catholic *Requiem Mass* for the main text, however, *Bangsokol: A Requiem for Cambodia* is based on the Khmer Buddhist *bangsokol* liturgy for the dead. This collection of texts in the sacred Pali language used in Cambodia for funerals and memorial rites is similar to those used in other Theravāda Buddhist countries. In addition to these common Buddhist texts, *Bangsokol: A Requiem for Cambodia* incorporates uniquely Cambodian texts in the Khmer language to create a complete, three-movement liturgical narrative that invokes a countryside funeral, extends into a remembrance of the horrors of the Khmer Rouge period, and culminates with the central rite for the Buddhist dead and prayers for all beings.

The Khmer word *bangsokol* derives from the Pali *paṃsukūla*. This term originally referred to the pieces of cloth recovered from corpses by Buddhist monastics to make their patchwork robes. Numerous ritual practices mimicking this early Indian Buddhist practice have persisted in Cambodia. At a Cambodian Buddhist funeral, a white cloth is placed over the deceased; this cloth is then slowly removed by a monk at the height of the ritual. The *bangsokol* is more than just a cloth; it stands in for the skin of the dead and ultimately represents the womb that leads to new life. The removal of the *bangsokol* cloth represents the final gift of the dead to those who remain in this world and the formation of their new body for the next life. For Cambodian Buddhists, it is the *bangsokol* ritual that gives rest (Latin *requiem*) to the dead.

The six Pali texts used in *Bangsokol: A Requiem for Cambodia* can be found in numerous Cambodian publications along with their translations into Khmer.¹ “Lullaby for a Funeral” is transcribed from a *kong skor* (a form of funeral music) performance,² while “Stirring Teachings” and the “The Three Marks of Life” are common in Cambodian *smot* (a form of melodic chant) performances.³ Finally, “Victorious April 17th” and “Khmer Rouge Slogans” can be found in the work of Henri Locard.⁴ The Pali and Khmer sources have been selected, edited, and translated into English by Trent Walker.

1 See, for example, សែម សួរ, *ប្រជុំភាណាវារ ពិសេស-បាលី-វិប្ប* (ភ្នំពេញ: បណ្ណាគារភ្នំពេញ, 1966), pp. 95–9 (“Dependent Origination”), 101 (“Bangsokol”), 106–7 (“Invitation to the Gods”), 383–387 (“Outside the Walls”), 319–320 (“Extending Goodwill to All Beings”), 325–330 (“The Triple Matrix of the Enumeration of Phenomena”).

2 *The Music of Cambodia, Volume 1: 9 Gong Gamelan* (Germany: Celestial Harmonies, 1993), track 9.

3 They may also be found in *smot* collections such as យិន វង់, *ប្រជុំធម៌បទ* (ភ្នំពេញ: បណ្ណាគារខ្មែរនិយម, 1965), pp. 42 (“The Three Characteristics of Life”) and 43 (“Stirring Teachings”).

4 Cf. his *Pol Pot's Little Red Book* (Chiang Mai: Silkworm Books, 2004).

Movement I:

1. Invitation to the Gods អញ្ជើញពពួកទេវតា

Pali text recited in Cambodia before Buddhist teachings (i.e. the Dharma/Dhamma) are chanted. With a melody based on the famous *smot* performance of Balat Un (mid-twentieth century), the opening of *Bangsokol* invokes the splendor of the heavens and the many beings traditionally believed to inhabit the universe alongside humans. All are invited to be witness to and rejoice in the ritual to follow.

Roman-script Pali

sagge kāme ca rūpe girisikharataṭṭe c'antalikkhe vimāne
dīpe raṭṭhe ca gāme taruvanagahane gehavatthumhi khette
bhum mā cāyantu devā jalathalavisame yakkhagandhabbanāgā
tiṭṭhantā santike yaṃ munivaravacanāṃ sādhave me suṇantu.

dhammassavanakālo ayam bhadantā.
dhammassavanakālo ayam bhadantā.
dhammassavana kālo ayam bhadantā.

Khmer-script Pali

សក្ក កាមេ ច រូបេ តិរិសិខតដេ ចន្តលិក្ខេ វិម៉ានេ
ដីបេ រាត្នេ ច កាមេ តរុវណកហានេ តេហវត្តម្ហិ ខេត្តេ
កុម្មា ចាយន្ត ទេវា ជលថលវិសមេ យក្ខកន្ធានាតា
តិដ្ឋន្តា សន្តិកេ យំ មុនិវរវចនំ សាធាវេ មេ សុណាន្ត ។

ធម្មស្សវណកាលោ អយម្ពទន្តា
ធម្មស្សវណកាលោ អយម្ពទន្តា
ធម្មស្សវណកាលោ អយម្ពទន្តា

English translation

Whether they reside in the sensual or spiritual planes of the heavens,
on craggy peaks, or in flying palaces;
on islands, in states, in villages, on tree branches, in houses,
in fields, in the water, on land, or in swamps—
may all earthly gods, ogres, celestial musicians,
and *nāgas* who abide nearby come here
and may those of virtue listen to me intone
the excellent words of the Sage.

Now is the time to listen to the Buddha's teachings, venerable ones!
Now is the time to listen to the Buddha's teachings, venerable ones!
Now is the time to listen to the Buddha's teachings, venerable ones!

Khmer translation

ទេវតាទាំងឡាយដែលស្ថិតនៅក្នុងស្ថានសួគ៌ ដែលជាកាមភពនិងរូបភពក្តី ក្នុងទេវតាទាំងឡាយដែលស្ថិតនៅក្នុង
ទិព្វវិមាន គឺលើកំពូលភ្នំ ឬ ភ្នំដែលដាច់ក្តី ព្រំដីអាកាសក្តី នៅនាកោះនិងដែននិងស្រុកក្តី នៅនាដើមព្រឹក្សានិងដីព្រៃញាត
ស្សាតឬទីស្រែចម្ការក្តី យក្ខនិងគន្ធានិងនាគទាំងឡាយដែលស្ថិតនៅនាទីទឹកទីគោក ឬ ទីមិនរាបស្មើ ដែលនៅក្នុងទី
ជិតនេះក្តី សូមអញ្ជើញមកប្រជុំគ្នា (ក្នុងទីនេះ) ពាក្យឯណាដែលជាពាក្យព្រះសាក្យមុនីដ៏ប្រសើរ (ដែលយើងខ្ញុំនឹង
សូត្រឡូវនេះ) លោកអ្នកសប្បុរសទាំងឡាយ ចូរស្តាប់នូវពាក្យនោះ (អំពីសំណាក់) នៃខ្ញុំ (ដោយគោរព) ។

បពិត្រលោកអ្នកដ៏ចម្រើនទាំងឡាយ ពេលនេះ ជាពេលគួរនឹងស្តាប់នូវព្រះធម៌ ។
បពិត្រលោកអ្នកដ៏ចម្រើនទាំងឡាយ ពេលនេះ ជាពេលគួរនឹងស្តាប់នូវព្រះធម៌ ។
បពិត្រលោកអ្នកដ៏ចម្រើនទាំងឡាយ ពេលនេះ ជាពេលគួរនឹងស្តាប់នូវព្រះធម៌ ។

2. Triple Matrix of the Enumeration of Phenomena ធម្មសង្កណី តិកមាតិកា

First text of the *bangsokol* ritual proper, this abridgment represents the contexts, or “matrix” (Pali *mātikā*) of the first book of the *Abhidhamma*, one of the basic divisions of Buddhist scripture. This particular text, commonly recited in Cambodian funerals and here sung simultaneously by twenty-two voices, is a “triple matrix” (*tikamātikā*) since it divides all phenomena in the universe into groups of three in twenty-two different ways. This and other *Abhidhamma* texts are celebrated in Cambodia not only for their systematic philosophical analysis of the mental and material world, but also for their generative power to create new life from death. This text brings us down from the world of the gods into the sounds of a Khmer Buddhist funeral.

Roman-script Pali

- 1
kusalā dhammā
akusalā dhammā
abyākatā dhammā
- 2
sukhāya vedanāya sampayuttā dhammā
dukkhāya vedanāya sampayuttā dhammā
adukkhāmasukhāya vedanāya sampayuttā dhammā
- 3
vipākā dhammā
vipākadhammadhammā
nevavipākanavipākadhammadhammā
- 4
upādiṇṇupādāniyā dhammā
anupādiṇṇupādāniyā dhammā
anupādiṇṇaanupādāniyā dhammā
- 5
saṃkiliṭṭhasaṃkilesikā dhammā
asaṃkiliṭṭhasaṃkilesikā dhammā
asaṃkiliṭṭhaasaṃkilesikā dhammā
- 6
savitakkasavicārā dhammā
avitakkavicāramattā dhammā
avitakkaavicārā dhammā
- 7

English translation

- 1
wholesome phenomena
unwholesome phenomena
neutral phenomena
- 2
phenomena connected with pleasant sensation
phenomena connected with painful sensation
phenomena connected with neither pleasant nor painful sensation
- 3
resultant phenomena
resultant-nature phenomena
neither-resultant-nor-resultant-nature phenomena
- 4
clung-to and prone-to-clinging phenomena
not-clung-to but prone-to-clinging phenomena
neither-clung-to-nor-prone-to-clinging phenomena
- 5
defiled and defiling phenomena
undefiled but defiling phenomena
neither-defiled-nor-defiling phenomena
- 6
phenomena connected to thinking and reflection
phenomena connected to reflection but not thinking
phenomena connected to neither thinking nor reflection
- 7

pīṭisahagatā dhammā
sukhasahagatā dhammā
upekkhāsahagatā dhammā

8

dassanena pahātabbā dhammā
bhāvanāya pahātabbā dhammā
neva dassanena na bhāvanāya pahātabbā dhammā

9

dassanena pahātabbahetukā dhammā
bhāvanāya pahātabbahetukā dhammā
neva dassanena na bhāvanāya pahātabbahetukā dhammā

10

ācayagāmino dhammā
apacayagāmino dhammā
nevācayagāmināpacayagāmino dhammā

11

sekkhā dhammā
asekkhā dhammā
nevasekkhanāsekkhā dhammā

12

parittā dhammā
mahaggatā dhammā
appamāṇā dhammā

13

parittārammaṇā dhammā
mahaggatārammaṇā dhammā
appamāṇārammaṇā dhammā

14

hīnā dhammā
majjhimā dhammā
paṇītā dhammā

15

micchattaniyatā dhammā
sammattaniyatā dhammā

phenomena linked to joy
phenomena linked to happiness
phenomena linked to equanimity

8

phenomena to be abandoned by vision
phenomena to be abandoned by cultivation
phenomena to be abandoned by neither vision nor cultivation

9

phenomena with causes to be abandoned by vision
phenomena with causes to be abandoned by cultivation
phenomena with causes to be abandoned by neither vision nor cultivation

10

increasing phenomena
decreasing phenomena
neither-increasing-nor-decreasing phenomena

11

training phenomena
beyond-training phenomena
neither-training-nor-beyond-training phenomena

12

limited phenomena
vast phenomena
immeasurable phenomena

13

limited-sense-object phenomena
vast-sense-object phenomena
immeasurable-sense-object phenomena

14

inferior phenomena
middling phenomena
exalted phenomena

15

wicked and fixed phenomena
righteous and fixed phenomena

aniyatā dhammā
16
maggārammaṇā dhammā
maggahetukā dhammā
maggādhipatino dhammā
17
uppannā dhammā
anuppannā dhammā
uppādino dhammā
18
atītā dhammā
anāgatā dhammā
paccuppannā dhammā
19
atītārammaṇā dhammā
anāgatārammaṇā dhammā
paccuppannārammaṇā dhammā
20
ajjhata dhammā
bahiddhā dhammā
ajjhatabahiddhā dhammā
21
ajjhattārammaṇā dhammā
bahiddhārammaṇā dhammā
ajjhatabahiddhārammaṇā dhammā
22
sanidassanasappaṭighā dhammā
anidassanasappaṭighā dhammā
anidassanaappaṭighā dhammā

Khmer-script Pali

១
កុសលា ធម្មា

unfixed phenomena
16
path-as-object phenomena
path-as-cause phenomena
path-as-predominator phenomena
17
arisen phenomena
unarisen phenomena
arising phenomena
18
past phenomena
future phenomena
present phenomena
19
past-object phenomena
future-object phenomena
present-object phenomena
20
internal phenomena
external phenomena
both-internal-and-external phenomena
21
internal-object phenomena
external-object phenomena
both-internal-object-and-external-object phenomena
22
visible and tactile phenomena
invisible but tactile phenomena
neither-visible-nor-tactile phenomena

Khmer translation

១
ពួកធម៌ជាកុសល

អកុសលា ធម្មា
អព្យាកតា ធម្មា

២
សុខាយ វេទនាយ សម្មយុត្តា ធម្មា
ទុក្ខាយ វេទនាយ សម្មយុត្តា ធម្មា
អទុក្ខមសុខាយ វេទនាយ សម្មយុត្តា ធម្មា

៣
វិចារកា ធម្មា។
វិចារកធម្មធម្មា។
នេវវិចារកនវិចារកធម្មធម្មា

៤
ឧបាទិណ្ណុបាទានិយា ធម្មា
អនុបាទិណ្ណុបាទានិយា ធម្មា
អនុបាទិណ្ណុអនុបាទានិយា ធម្មា

៥
សំគិលិដ្ឋសំគិលេសិកា ធម្មា
អសំគិលិដ្ឋសំគិលេសិកា ធម្មា
អសំគិលិដ្ឋអសំគិលេសិកា ធម្មា

៦
សវិតក្កុសវិចារា ធម្មា
អវិតក្កុវិចារមត្តា ធម្មា
អវិតក្កុអវិចារា ធម្មា

៧
បីតិសហគតា ធម្មា
សុខសហគតា ធម្មា
ឧបេក្ខាសហគតា ធម្មា

៨
ទស្សនេន បហាតញ្ញា ធម្មា
ការិយាយ បហាតញ្ញា ធម្មា
នេវ ទស្សនេន ន ការិយាយ បហាតញ្ញា ធម្មា

៩
ទស្សនេន បហាតញ្ញហេតុកា ធម្មា
ការិយាយ បហាតញ្ញហេតុកា ធម្មា

ពួកធម៌ជាអកុសល
ពួកធម៌ជាអព្យាក្រឹត

២
ពួកធម៌ប្រកបដោយសុខវេទនា
ពួកធម៌ប្រកបដោយទុក្ខវេទនា
ពួកធម៌ប្រកបដោយវេទនា មិនជាទុក្ខមិនជាសុខ

៣
ពួកធម៌ជាវិចារក
ពួកធម៌មានវិចារកជាប្រក្រតី
ពួកធម៌មិនមែនមានវិចារក ទាំងមិនមែនមានវិចារកជាប្រក្រតី

៤
ៗល។
សូមអញ្ជើញមើល សែម សុរ, ប្រជុំការណាវា ពិសេស-បាលី-វិប្ប (ភ្នំពេញ: បណ្ណាគារភ្នំពេញ, 1966), ទំព័រ លេខ ៣២៥
ដល់ ៣៣០ ។
លោកអ្នកអាចអញ្ជើញមើលព្រះត្រៃបិដក ភាគ៧៨ ទំព័រលេខ ១ ដល់ ៣ ផង (ដែលភ្ជាប់នឹងឯកសារនេះ ដែរ) ។

នេវ ឧស្សនេន ន ភាវនាយ បហាតត្តហេតុកា ធម្មា

១០

អាចយកាមិវេនា ធម្មា

អបចយកាមិវេនា ធម្មា

នេវាចយកាមិវេនាបចយកាមិវេនា ធម្មា

១១

សេក្ខា ធម្មា

អសេក្ខា ធម្មា

នេវសេក្ខនាសេក្ខា ធម្មា

១២

បរិក្ខា ធម្មា

មហាគ្គតា ធម្មា

អប្បមាណា ធម្មា

១៣

បរិក្ខារម្មណា ធម្មា

មហាគ្គតារម្មណា ធម្មា

អប្បមាណារម្មណា ធម្មា

១៤

ហិរិយា ធម្មា

មជ្ឈិមា ធម្មា

បណីតា ធម្មា

១៥

មិច្ឆត្តនិយតា ធម្មា

សម្មត្តនិយតា ធម្មា

អនិយតា ធម្មា

១៦

មក្ការម្មណា ធម្មា

មក្កហេតុកា ធម្មា

មក្កាធិបតិវេនា ធម្មា

១៧

ឧប្បន្នា ធម្មា

អនុប្បន្នា ធម្មា

ឧប្បាទិវេនា ធម្មា

១៨
 អតីតា ធម្មា
 អនាគតា ធម្មា
 បច្ចុប្បន្នា ធម្មា
 ១៩
 អតីតារម្មណា ធម្មា
 អនាគតារម្មណា ធម្មា
 បច្ចុប្បន្នារម្មណា ធម្មា
 ២០
 អន្លៀត្តា ធម្មា
 ពហិទ្ធា ធម្មា
 អន្លៀត្តពហិទ្ធា ធម្មា
 ២១
 អន្លៀត្តារម្មណា ធម្មា
 ពហិទ្ធារម្មណា ធម្មា
 អន្លៀត្តពហិទ្ធារម្មណា ធម្មា
 ២២
 សនិទស្សនសប្បដិយា ធម្មា
 អនិទស្សនសប្បដិយា ធម្មា
 អនិទស្សនអប្បដិយា ធម្មា

3. Lullaby for a Funeral បទបំពេញកូន បែបភ្លេងគង់ស្ត្រកំដរបុណ្យសព

The funeral scene continues with this rhymed lyric drawn from the *kong skor* (also known as *kantoam ming*, *tum mong*, or *traï leak*) style of funeral music, a rare form of Khmer funeral music now heard mostly in Kampot and Siem Reap provinces of Cambodia and Surin province, Thailand. *Kong skor* songs can be described as “lullabies for the end of life,” appropriate for sending the departed on their journey. This lullaby also expresses the mourning of the bereaved, as in the case of a parent separated from a child who has been taken away, echoing the splitting of families by the Khmer Rouge.

Khmer

ម្តាយរកកូនពៅ មិនឃើញកូនឡើយ
 បែកកូនទៅហើយ ព្រាត់ប្រាស់គ្រួសារ

English translation

I search for you, little one, but can't find you anywhere.
 I'm cleft from you, child, and you've lost your family.

ម្តាយរកសង្សារ កូននៅឋានណា
 ឱពៅអើយវ៉ា គេយកកូនទៅ
 កូនយំរលឹក បែកបាក់ញាតិដៅ
 កូនឃ្នាតចាកទៅ ឋានស្ងាត់កំសាន្ត

I search for you, love.
 My dearest, my child!

In what realm are you now?
 They've snatched you away.

You cry in longing,
 You've gone far away

split from your kin.
 to a peaceful place.

Movement II:

4. Victorious April 17th and Khmer Rouge Slogans ដប់ប្រាំពីរមេសាជោគជ័យ និង ពាក្យស្នាក់ខ្មែរក្រហម

The mournful lullaby is violently interrupted by a remembrance of the sounds of the Khmer Rouge era. “Victorious April 17th,” the national anthem of Democratic Kampuchea (1975–1979), captures the revolutionary fervor and violence that gripped Cambodia during these years. It is juxtaposed with some of the spoken slogans of the Khmer Rouge heard during that time.

Khmer

ឈាមក្រហមប្រាល
 ស្រោចសព្វគ្រុងវាលកម្ពុជាមាតុភូមិ
 ឈាមកម្មករ កសិករដ៏ឧត្តម
 ឈាមយុទ្ធជន យុទ្ធនារីបដិវត្តិ ។
 ឈាមប្រែក្លាយជា កំហឹងខ្លាំងក្លា
 តស៊ូរោះមុត
 ដប់ប្រាំពីរមេសា ក្រោមទង្កឹបដំរីវត្តិ
 ឈាមរំដោះ អំពីភាពខ្ញុំគេ ។
 ជយោ! ជយោ! ដប់ប្រាំពីរមេសាជោគជ័យ
 មហាអស្ចារ្យមានន័យធំធេង
 លើសសម័យអង្គរ!

English translation

Bold red blood
 washes over the cities and fields of Mother Kampuchea:
 blood of exalted laborers and farmers,
 blood of revolutionary youth.
 Blood morphs into fierce rage,
 piercing courage;
 on April 17th, under the revolution's flag,
 blood liberates us from slavery.
 Victory! Victory! Victorious April 17th—
 wondrous and even more important
 than the era of Angkor.

5. Stirring Teachings ធម្មសង្ខេប

This melodic Khmer *snot* chant, commonly heard in funerals today, captures a unanimous fear of death and stands as a warning to the living to always remember the brevity of life. But in the context of the remembrance of the Khmer Rouge era, this poem also conveys the brutal ways in which the living and the dead were disposed of during this period.

Khmer

គេយកទៅចោលក្នុងព្រៃជ្រៅ
ដែលគ្មានមនុស្សនៅលែងរាប់អាន
ជាទីព្រៃស្ងាត់រហោស្ថាន
មានតែតិរច្ឆាននៅកំដរ។

ទ្រព្យធនដែលមានទាំងប៉ុន្មាន
យកទៅមិនបានពេញហោក្រ
ដេកដោយទីស្ថានឥតមានល្អ
រូបកាយនេះក៏សូន្យទទេ ។

វេរកម្មកាលខ្លួនស្លាប់ទៅ
ប្រពន្ធកូនចៅញាតិដៅគេ
ជូនដល់ព្រៃឆ្ងាយវិលវិញទេ
តែឯងឥតគេក្នុងស្ថានស្ងាត់។

English translation

In the silence of the forest
With none to trust you'll be alone
With wild beasts who grunt and groan
There you'll be thrown away too.

Your wealth the worst poverty
You can't take anything with you
You'll lie there like an old shoe
The body's truly empty.

Your merit gone in your wake
They will come take your carcass
To the woods cloaked in darkness
You'll lie useless; they'll go home.

6. Outside the Walls តិរោកុខ្ពកណ្ណតាថា

The *bangsokol* liturgy returns with this Pali verse text, a description of the departed *praet* (Pali *peta*, “hungry ghosts”), who wander seeking nourishment from their kin at their former abodes. The *bangsokol* ritual is performed on behalf of such beings to pray for their well-being and for a more fortunate rebirth. The conditions faced by these hungry ghosts also recalls the barren economy and mass starvation of Democratic Kampuchea.

Roman-script Pali

tirokuṭṭesu tiṭṭhanti,
dvārabāhāsu tiṭṭhanti,

sandhisinghāṭakesu ca
āgantvāna sakaṃ gharaṃ.

English translation

Outside walls they stand,
They lurk by doorframes,

at junctions and at crossroads.
having returned to their homes.

pahūte annapānamhi,
na tesam̐ koci sarati,

khajjabhojje upaṭṭhite
sattānaṃ kammaṃpaccayā.

Food and drinks are plentiful,
but no one here remembers them—

delicious delicacies are served,
such is the conditioning of karma!

na hi tattha kasi atthi,
vaṇijjā tādisi natthi,
ito dinnena yāpentī,

gorakkhettha na vijjati
hiraññena kayokayaṃ
petā kālaṅkatā taḥiṃ.

In their world, there is no farming,
No business is conducted,
Only by what is given here

nor can cattle-herding be found.
nor money exchanged for goods.
are the departed nourished there.

unname udakaṃ vuṭṭhaṃ,
vameva ito dinnam̐,

yathā ninnam̐ pavattati
petānaṃ upakappati.

Just as water falling on the hills
so too what is given here

reaches the plains below,
benefits the departed.

yathā vārivahā pūrā,
evameva ito dinnam̐,

paripūrenti sāgaram̐
petānaṃ upakappati.

Just as swollen rivers
so too what is given here

fill the ocean full.
benefits the departed.

Khmer-script Pali

Khmer translation

តិហេកុដ្ឋេសុ តិដ្ឋន្តិ,
ទ្វារពហាសុ តិដ្ឋន្តិ,

សទ្ធិសិដ្ឋ្យដកេសុ ច;
អាតច្ឆាន សកំ យរំ ។

ពួកប្រេតទាំងឡាយមកហើយ កាន់ផ្ទះនៃញាតិដោយគិតថាជាផ្ទះរបស់ខ្លួន រមែងឈរនៅជិតជញ្ជាំងផ្ទះខាងក្រៅ
ទាំងឡាយខ្លះ នាផ្លូវបែកជាបួនខ្លះ និងផ្លូវបែកជាបីខ្លះជិតទ្វារក្រុងនិងទ្វារផ្ទះទាំងឡាយខ្លះ

បហូតេ អន្ធមានម្ហិ,
ន តេសំ កោចិ សរតិ,

ខន្ធកោន្តេ ឧបដ្ឋិតេ;
សត្តានំ កម្មបច្ចយា ។

នាកាលបាយនិងទឹកនិងបង្កែមនិងចំអាបដ៏ល្អមគ្រប់គ្រាន់ គឺពួកញាតិចូលទៅតាំងទុកហើយ,ញាតិណាមួយមិន
នឹកដល់ប្រេតទាំងឡាយនោះ ព្រោះកម្មរបស់សត្វជាបច្ច័យ ។

ន ហិ តត្ថ កសិ អត្ថិ,
វណិជ្ជា តាទិសំ នត្ថិ,
ឥតោ ទិណ្ណេ យាហេន្តិ,

កោរកេត្តន វិជ្ជតិ;
ហិរញ្ញេន កយោកយំ
បេតា កាលន្ត្រតា តហិ ។

កសិកម្មគឺការក្នុងរាស់ស្រែចំការ ក៏មិនមានក្នុងភូមិនៃប្រេតនោះ កោរកេត្តគឺការចិញ្ចឹមគោក៏មិនមានក្នុងភូមិនៃប្រេត
នោះ ពាណិជ្ជកម្មគឺការជួញដូរដែលជាហេតុបានសម្បត្តិដូច្នោះក៏មិនមាន មិនមានការផ្លាស់ប្តូរដោយប្រាក់ បុគ្គល
ទាំងឡាយធ្វើកាលកិរិយាទៅកើតជាប្រេត រមែងញ៉ាំងអត្តភាពអោយប្រព្រឹត្តទៅក្នុងប្រេតវិស័យនោះ ដោយផលទាន
ដែលញាតិឧទ្ទិសឱ្យហើយអំពីលោកនេះ ។

ឧន្ធមេ ឧទកំ វុដ្ឋិ,
ឯវមេវ ឥតោ ទិដ្ឋិ,

យថា និដ្ឋំ បវត្តតិ;
បេតានំ ឧបកប្បតិ ។

ទឹកធ្លាក់ចុះក្នុងទីទួលរមែងហូរចុះកាន់ទីទំនាប ដូចម្តេចមិញទានដែលបុគ្គលឧទ្ទិសឱ្យហើយអំពីលោកនេះ រមែង
សម្រេចផលដល់ប្រេតទាំងឡាយដូច្នោះដែរ ។

យថា វារិវហា បូរា,
ឯវមេវ ឥតោ ទិដ្ឋិ,

បរិបូរេន្តិ សាតរំ;
បេតានំ ឧបកប្បតិ ។

ជ្រលងផ្លូវទឹកទាំងឡាយមានទន្លេនិងស្ទឹងជាដើម រមែងញ៉ាំងសាគរឱ្យពេញប្រៀបដូចម្តេចមិញ ទានដែលបុគ្គលឱ្យ
ហើយអំពីលោកនេះ រមែងសម្រេចផលដល់ប្រេតទាំងឡាយដូច្នោះដែរ ។

Movement III:

7. Dependent Origination *បដិច្ចសមុប្បាទ*

After a glimpse into the world of hungry ghosts and the victims of the Khmer Rouge, the funeral resumes with another Pali text from the *bangsokol* ritual. This text narrates the key transformative moment in Buddhism: the insight that leads to the elimination of ignorance, such that further suffering is not created. The Pali prose spirals up and then down the twelve links of “dependent origination” (*paṭicca-samuppāda*), which describe the origination of suffering and its ultimate cessation.

Roman-script Pali

avijjā-paccayā saṅkhārā
saṅkhāra-paccayā viññāṇaṃ
viññāṇa-paccayā nāma-rūpaṃ
nāma-rūpa-paccayā saḷāyatanaṃ
saḷāyatana-paccayā phassa
phassa-paccayā vedanā
vedanā-paccayā taṇhā
taṇhā-paccayā upādānaṃ
upādāna-paccayā bhavo
bhava-paccayā jāti
jāti-paccayā jarā-maraṇaṃ
soka-parideva-dukkha-domanassupāyāsā sambhavanti:
evametassa kevalassa dukkhakkhandhassa samudayo hoti.

avijjāya tveva asesa-virāga-nirodhā saṅkhāra-nirodho,
saṅkhāra-nirodhā viññāṇa-nirodho
viññāṇa-nirodhā nāma-rūpa-nirodho
nāma-rupā-nirodhā saḷāyatana-nirodho
saḷāyatana-nirodhā phassa-nirodho
phassa-nirodhā vedanā-nirodho
vedanā-nirodhā taṇhā-nirodho
taṇha-nirodhā upādāna-nirodho
upādāna-nirodhā bhava-nirodho,
bhava-nirodhājāti-nirodho,

English translation

Ignorance conditions the elements of life,
the elements of life condition consciousness,
consciousness conditions the mental and the material,
the mental and the material condition the senses,
the senses condition contact,
contact conditions sensation,
sensation conditions craving,
craving conditions clinging,
clinging conditions becoming,
becoming conditions birth,
birth conditions old age and death,
and sorrow, grief, pain, suffering, and tribulations arise;
hence this whole mass of suffering comes to be.

But with the complete and passionless cessation of ignorance, the elements of life cease;
with the cessation of the elements of life, consciousness ceases;
with the cessation of consciousness, the mental and the material ceases;
with the cessation of the mental and the material, the senses cease;
with the cessation of the senses, contact ceases;
with the cessation of contact, sensation ceases;
with the cessation of sensation, craving ceases;
with the cessation of craving, clinging ceases;
with the cessation of clinging, becoming ceases;
with the cessation of becoming, birth ceases;

jāti-nirodhā jarā-maraṇam
soka-parideva-dukkha-domanassupāyāsā nirujjhanti:
evametassa kevalassa dukkhakkhandhassa nirodho hoti.

Khmer-script Pali

អវិជ្ជាបច្ចយា សង្ខារ
សង្ខារបច្ចយា វិញ្ញាណំ
វិញ្ញាណបច្ចយា ធាម្យុបំ
ធាម្យុបច្ចយា សន្មាយតនំ
សន្មាយតនបច្ចយា ផស្សៈ
ផស្សៈបច្ចយា វេទនា
វេទនាបច្ចយា តណ្ហា
តណ្ហាបច្ចយា ឧបាទានំ
ឧបាទានបច្ចយា ភព្វ
ភព្វបច្ចយា ជាតិ,
ជាតិបច្ចយា ជរាមរណំ
សោកបរិទេវទុក្ខនោមនស្សទាយាសា សម្ពុត្តិ។
ឯវមេតស្ស កេវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស សមុទយោ ហោតិ។

អវិជ្ជាយ ត្រូវ អសេសវិភក្តិពោធា សង្ខារនិពោធា,
សង្ខារនិពោធា វិញ្ញាណនិពោធា,
វិញ្ញាណនិពោធា ធាម្យុបនិពោធា,
ធាម្យុបនិពោធា សន្មាយតននិពោធា,
សន្មាយតននិពោធា ផស្សៈនិពោធា,
ផស្សៈនិពោធា វេទនានិពោធា,
វេទនានិពោធា តណ្ហានិពោធា,
តណ្ហានិពោធា ឧបាទាននិពោធា,
ឧបាទាននិពោធា ភព្វនិពោធា,
ភព្វនិពោធា ជាតិនិពោធា,
ជាតិនិពោធា ជរាមរណំ,
សោកបរិទេវទុក្ខនោមនស្សទាយាសា និរុជ្ឈន្តិ។
ឯវមេតស្ស កេវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស និពោធា ហោតិ ។

with the cessation of birth, old age and death cease;
and sorrow, grief, pain, suffering, and tribulations disappear;
hence this whole mass of suffering ceases to be.

Khmer translation

សង្ខារទាំងឡាយ (កើតមាន) ព្រោះបច្ច័យគឺ អវិជ្ជា ពោលគឺ សេចក្តីល្ងង់
វិញ្ញាណ (កើតមាន) ព្រោះបច្ច័យគឺ សង្ខារ
នាមនិងរូប (កើតមាន) ព្រោះបច្ច័យគឺ វិញ្ញាណ
អាយតនៈ៦ (កើតមាន) ព្រោះបច្ច័យគឺ នាមនិងរូប
សម្មស្ស (កើតមាន) ព្រោះបច្ច័យគឺ អាយតនៈ៦
វេទនា (កើតមាន) ព្រោះបច្ច័យគឺ សម្មស្ស
តណ្ហា (កើតមាន) ព្រោះបច្ច័យគឺ វេទនា
ឧបាទាន (កើតមាន) ព្រោះបច្ច័យគឺ តណ្ហា
ភព្វ (កើតមាន) ព្រោះបច្ច័យគឺ ឧបាទាន
ជាតិ (កើតមាន) ព្រោះបច្ច័យគឺ ភព្វ
ជរា និង មរណៈ (កើតមាន) ព្រោះបច្ច័យគឺ ជាតិ
សេចក្តីសោក សេចក្តីឱកឱ្យល សេចក្តីព្រួយ សេចក្តីតូចចិត្ត និងសេចក្តីបង្កេតបង្កសំចិត្តទាំងឡាយ ក៏រមែងកើតមាន (ព្រោះជាតិជា
បច្ច័យដែរ)
កិរិយាកើតមាន នៃកងទុក្ខទាំងអស់នេះ មានដោយប្រការដូច្នោះ ។
កិរិយាលត់នៃសង្ខារ ព្រោះកិរិយាលត់ដោយអរិយមគ្គឥតមានសេសសល់នៃអវិជ្ជាមិនពិត
កិរិយាលត់នៃវិញ្ញាណ ព្រោះកិរិយាលត់នៃសង្ខារ
កិរិយាលត់នៃនាមនិងរូប ព្រោះកិរិយាលត់នៃវិញ្ញាណ
កិរិយាលត់នៃអាយតនៈ៦ ព្រោះកិរិយាលត់នៃនាមនិងរូប
កិរិយាលត់នៃសម្មស្ស ព្រោះកិរិយាលត់នៃអាយតនៈ៦
កិរិយាលត់នៃវេទនា ព្រោះកិរិយាលត់នៃសម្មស្ស
កិរិយាលត់នៃតណ្ហា ព្រោះកិរិយាលត់នៃវេទនា
កិរិយាលត់នៃឧបាទាន ព្រោះកិរិយាលត់នៃតណ្ហា
កិរិយាលត់នៃភព្វ ព្រោះកិរិយាលត់នៃឧបាទាន
កិរិយាលត់នៃជាតិ ព្រោះកិរិយាលត់នៃភព្វ
កិរិយាលត់នៃជរា និង មរណៈ ព្រោះកិរិយាលត់នៃជាតិ
សេចក្តីសោក សេចក្តីឱកឱ្យល សេចក្តីព្រួយ សេចក្តីតូចចិត្ត និងសេចក្តីបង្កេតបង្កសំចិត្តទាំងឡាយ ក៏រមែងរលត់ទៅ (ព្រោះកិរិយាលត់
ទៅនៃជាតិដែរ)
កិរិយាលត់ទៅនៃកងទុក្ខទាំងអស់នេះ មានដោយប្រការដូច្នោះ ។

8. Bangsokol បង្សក្លល

The climax of the *bangsokol* ritual occurs with the recitation of this short Pali verse on the impermanent nature of all phenomena. The white *bangsokol* shroud is slowly removed from the corpse as this verse is recited, marking the final gift of the dead to the living and the formation of a new body for the next life.

Roman-script Pali

*aniccā vata saṅkhārā
uppādavayadhammino
uppajjitvā nirujjhanti
tesaṃ vūpasamo sukho.*

Khmer-script Pali

អនិច្ចារត សង្ខារា
ឧប្បាទវយាទិយមិ
ឧប្បជ្ជិត្វា និរុជ្ជន្តិ
តេសំវូបសមោ សុខោ ។

English translation

How transient the elements of life!
Their nature is just to arise and pass away.
Having emerged, they soon disappear.
Their complete cessation is bliss.

Khmer translation

សង្ខារទាំងឡាយមិនទៀងមិនពិត
មានកិរិយាកើតឡើងនឹងវិនាសទៅវិញជាធម្មតា
រមែងកើតឡើងហើយរលត់ទៅវិញ
លុះតែរលត់នូវសង្ខារទាំងឡាយនោះហើយ ទើបបាននូវសេចក្តីសុខគ្រប់យ៉ាង ។

9. The Three Characteristics of Life ត្រៃលក្ខណ៍

This melodic *smot* chant, centuries old but still heard in funerals today, reflects on the three characteristics of life according to Buddhist teachings: all things are impermanent, dissatisfactory, and without essence. The *bangsokol* ritual emphasizes reflection on these characteristics to facilitate letting go of anger, attachment, and all else that binds humans in suffering.

Khmer

រូបំទុក្ខំ
ទុក្ខអើយទុក្ខខ្លាំង
ទុក្ខពន់ប្រមាណ
ពិត្តចដល់ធំ
ទុក្ខដំក្នុងប្រាណ
ទុក្ខគតស្រាកស្រាន្ត
ទុក្ខដល់ខ្លួនក្ស័យ

English translation

RŪPAM DUKKHAM
oh pain, great pain
beyond measure
small pain, great pain
pain boils within
without relief
pain leads to death.

អនិច្ចំ ពុំបីត
ពុំថេរនៅនិត្យ
យីនយូរឡើយនៃ
ស្លាប់ទៅជាខ្មោច
អសោចពេកក្រៃ
ផ្អែងសាច់សរសៃ
ជាព្រះធរណី ។

អនត្តា សុន្យសោះ
សុន្យរូបសុន្យឈ្មោះ
សុន្យសព្វសញ្ញា
សុន្យយសសខិតា
ធិការសោភី
សុន្យអស់ឥន្ទ្រីយ៍
មាសប្រាក់អន្តរាយ ។

ដូច្នេះគួរគិត
គួររក្សាចិត្ត
ខឹងឆាប់រសាយ
ចិត្តស្ងួនទន់ទោន
ដូចកូននិងម្តាយ
ខឹងឆាប់រសាយ
សុន្យបាត់ទោហោង ។

ANICCAM not long
not long at all
impermanent
once dead, just your
foul corpse remains
flesh, bone, sinew
turn into earth.

ANATTĀ, no thing
no form, no name
no consciousness
no fame, no rank
no great splendor
no dear partner
gold goes to ruin.

so reflect well
care for your heart
calm your anger
your heart soft like
mother and child
calm your anger
let it all go.

10. Extending Goodwill to All Beings ផ្សាយមេត្តាចិត្តដល់សព្វសត្វ

The ritual closes with a traditional Pali text offering prayers of goodwill or lovingkindness (Pali *mettā*) towards living beings in the ten directions.

Roman-script Pali

English translation

sabbe puratthimāya disāya sattā averā sukhī hontu.
sabbe puratthimāya anudisāya sattā averā sukhī hontu.
sabbe dakkhiṇāya disāya sattā averā sukhī hontu.

May all beings in the east be happy and free from hate.
May all beings in the southeast be happy and free from hate.
May all beings in the south be happy and free from hate.

sabbe dakkhiṇāya anudisāya sattā averā sukhī hontu.
sabbe pacchimāya disāya sattā averā sukhī hontu.
sabbe pacchimāya anudisāya sattā averā sukhī hontu.
sabbe uttarāya disāya sattā averā sukhī hontu.
sabbe uttarāya anudisāya sattā averā sukhī hontu.
sabbe uparimāya disāya sattā averā sukhī hontu.
sabbe hiṭṭhimāya disāya sattā averā sukhī hontu.

sabbe sattā averā hontu sukhitā hontu niddukkhā hontu
abyāpajjhā hontu anighā hontu dighāyukā hontu
arogā hontu sampattīhi samijjhantu sukhī attānaṃ pariharantu.

dukkhappattā ca nidukkhā bhayappattā ca nibbhayā sokappattā
ca nissokā hontu sabbepi pāṇino.

Khmer-script Pali

សព្វ បុគ្គិមាយ ទិសាយ សត្តា អវេរា សុខី ហោន្ត ។
សព្វ បុគ្គិមាយ អនុទិសាយ សត្តា អវេរា សុខី ហោន្ត ។
សព្វ ទិសាយ ទិសាយ សត្តា អវេរា សុខី ហោន្ត ។
សព្វ ទិសាយ អនុទិសាយ សត្តា អវេរា សុខី ហោន្ត ។
សព្វ បច្ឆិមាយ ទិសាយ សត្តា អវេរា សុខី ហោន្ត ។
សព្វ បច្ឆិមាយ អនុទិសាយ សត្តា អវេរា សុខី ហោន្ត ។
សព្វ ឧត្តរាយ ទិសាយ សត្តា អវេរា សុខី ហោន្ត ។
សព្វ ឧត្តរាយ អនុទិសាយ សត្តា អវេរា សុខី ហោន្ត ។
សព្វ ឧបរិមាយ ទិសាយ សត្តា អវេរា សុខី ហោន្ត ។
សព្វ ហិដ្ឋិមាយ អនុទិសាយ សត្តា អវេរា សុខី ហោន្ត ។

សព្វ សត្តា អវេរា ហោន្ត សុខិតា ហោន្ត និទ្ទក្ខា ហោន្ត
អព្យាបជ្ឈា ហោន្ត អនិយា ហោន្ត ទិយាយុកា ហោន្ត
អរោកា ហោន្ត សម្មត្តិហិ សមិជ្ឈន្ត សុខី អត្តានំ បរិហារន្ត ។

ទុក្ខប្បត្តា ច និទ្ទក្ខា ភយប្បត្តា ច និព្ពយា សោកប្បត្តា
ច និស្សោកា ហោន្ត សព្វេមិ ចាណិដោ ។

May all beings in the southwest be happy and free from hate.
May all beings in the west be happy and free from hate.
May all beings in the northwest be happy and free from hate.
May all beings in the north be happy and free from hate.
May all beings in the northeast be happy and free from hate.
May all beings in the zenith be happy and free from hate.
May all beings in the nadir be happy and free from hate.

May all beings be happy, free from hate, free from pain, free from rancor, free
from trouble, of long life, and free from disease; may they obtain the treasures of
humans, the heavens, and nirvana, and may they take care of themselves in peace.

May the pained be free from pain, may the fearful be free from fear, may the
sorrowful be free from sorrow—so too for all breathing beings.

Khmer translation

ពួកសត្វទាំងអស់ក្នុងទិសបូព៌ា សូមឲ្យជាសត្វមិនមានពៀរនឹងគ្នា សូមឲ្យមានតែសេចក្តីសុខជានិច្ច ។
ពួកសត្វទាំងអស់ក្នុងទិសអាគ្នេយ៍ សូមឲ្យជាសត្វមិនមានពៀរនឹងគ្នា សូមឲ្យមានតែសេចក្តីសុខជានិច្ច ។
ពួកសត្វទាំងអស់ក្នុងទិសទិសក្រិណ សូមឲ្យជាសត្វមិនមានពៀរនឹងគ្នា សូមឲ្យមានតែសេចក្តីសុខជានិច្ច ។
ពួកសត្វទាំងអស់ក្នុងទិសនិរតី សូមឲ្យជាសត្វមិនមានពៀរនឹងគ្នា សូមឲ្យមានតែសេចក្តីសុខជានិច្ច ។
ពួកសត្វទាំងអស់ក្នុងទិសបស្ចឹម សូមឲ្យជាសត្វមិនមានពៀរនឹងគ្នា សូមឲ្យមានតែសេចក្តីសុខជានិច្ច ។
ពួកសត្វទាំងអស់ក្នុងទិសពាយព្យ សូមឲ្យជាសត្វមិនមានពៀរនឹងគ្នា សូមឲ្យមានតែសេចក្តីសុខជានិច្ច ។
ពួកសត្វទាំងអស់ក្នុងទិសខត្តរ សូមឲ្យជាសត្វមិនមានពៀរនឹងគ្នា សូមឲ្យមានតែសេចក្តីសុខជានិច្ច ។
ពួកសត្វទាំងអស់ក្នុងទិសឧត្តរ សូមឲ្យជាសត្វមិនមានពៀរនឹងគ្នា សូមឲ្យមានតែសេចក្តីសុខជានិច្ច ។
ពួកសត្វទាំងអស់ក្នុងទិសខាងក្រោម សូមឲ្យជាសត្វមិនមានពៀរនឹងគ្នា សូមឲ្យមានតែសេចក្តីសុខជានិច្ច ។
ពួកសត្វទាំងអស់ក្នុងទិសខាងលើ សូមឲ្យជាសត្វមិនមានពៀរនឹងគ្នា សូមឲ្យមានតែសេចក្តីសុខជានិច្ច ។

ពួកសត្វទាំងអស់ សូមកុំមានពៀរនឹងគ្នា សូមឲ្យបានតែសេចក្តីសុខ ឲ្យប្រោសចាកទុក្ខ កុំព្យាបាទគ្នា កុំមានសេចក្តីព្រួយចំបែង
សូមឲ្យមានអាយុវែង កុំឲ្យមានរោគ សូមឲ្យបានសម្រេច ដោយសម្បត្តិទាំងឡាយ សូមរក្សានូវខ្លួនឲ្យជាសុខរៀងទៅ ។

សត្វទាំងឡាយទាំងពួង ដែលកំពុងដល់នូវសេចក្តីទុក្ខ សូមឲ្យជាសត្វបាត់សេចក្តីទុក្ខទៅ ដែលកំពុងដល់នូវភ័យ សូមឲ្យជាសត្វ
បាត់ភ័យទៅ ដែលកំពុងដល់នូវសេចក្តីសោក សូមឲ្យជាសត្វ បាត់សេចក្តីសោកទៅហោង ។

